

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA UNGUREANU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 27568/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

6 septembrie 2007

DEFINITIVĂ

06/12/2007

Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Ungureanu c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judecători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 10 iulie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 27568/02) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Petru Ungureanu („reclamantul”), la 10 iulie 2002. Reclamantul a fost reprezentat în fața Curții de către dra N. Mardari, de la „Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului din Republica Moldova”, o organizație non-guvernamentală cu sediul în Chișinău.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești din 21 decembrie 2001 pronunțată în favoarea sa, dreptul său la o instanță care să hotărască într-un termen rezonabil asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul său la respectarea bunurilor sale, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, au fost încălcate.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 7 octombrie 2003, o Cameră din cadrul acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în anul 1963 și locuiește în Chișinău.

6. El a lucrat în calitate de director al „Inspectoratului transporturilor de mărfuri și călători”, o subdiviziune a Ministerului Transporturilor („angajator”).

7. În octombrie 2001, reclamantul a fost concediat. El a intentat o acțiune judiciară împotriva ministerului, contestând legalitatea concedierii sale.

8. La 7 noiembrie 2001, Judecătoria sectorului Centru a dispus reintegrarea reclamantului în serviciu. El a fost restabilit, însă a fost concediat din nou a doua zi.

9. El a intentat o altă acțiune împotriva ministerului, solicitând reintegrarea sa în serviciu și plata salariului său pentru întreaga perioadă de absență forțată de la lucru.

10. La 21 decembrie 2001, Judecătoria sectorului Centru a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat ministerul să-l reintegreze în serviciu. Ea a mai acordat reclamantului 3,800 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 323 euro (EUR) la acea dată).

11. Această hotărâre a fost menținută de către Tribunalul Chișinău, la 13 februarie 2002, și de către Curtea de Apel, la 23 mai 2002.

12. La 22 decembrie 2001, Judecătoria sectorului Centru a emis un titlu executoriu pe care l-a expediat ministerului spre executare. Deoarece Ministerul nu a executat titlul în termenul stabilit de către instanța judecătorească, acesta a fost prevenit și i s-a acordat de două ori timp suplimentar pentru a se conforma.

13. La 5 februarie 2002, reclamantul a solicitat Procuraturii Generale să pornească o urmărire penală în privința refuzului ministrului Transporturilor, în calitate de conducător al ministerului, să execute hotărârea judecătorească executorie. În răspunsul expediat reclamantului la 18 februarie 2002, acesta a fost informat că nu există vreun temei pentru intervenția procuraturii, deoarece supravegherea executării ține de competența instanței judecătorești. Reclamantul s-a mai plâns altor autorități (procuraturii, Președintelui), însă fără succes.

14. La 8 februarie 2002, Judecătoria sectorului Centru a aplicat ministrului Transporturilor o amendă în mărime de MDL 900 pentru neexecutarea hotărârii sale. Instanța a mai acordat reclamantului salariul pentru perioada absenței sale forțate de la lucru între 21 decembrie 2001 și 8 februarie 2002, în mărime de MDL 2,219 (EUR 195).

15. La 27 februarie 2002, executorul judecătoresc a confirmat neexecutarea de către minister a hotărârii judecătorești din 21 decembrie 2001.

16. La 28 februarie 2002, reclamantul s-a plâns Ministerului Justiției de neexecutarea hotărârii judecătorești. La 22 martie 2002, Ministerul Justiției l-a informat pe acesta despre încercările anterioare de a executa hotărârea și despre o nouă solicitare a executorului privind amendarea ministrului Transporturilor.

17. La 9 aprilie 2002, la cererea executorului judecătoresc, Judecătoria sectorului Centru a aplicat ministrului Transporturilor o amendă în mărime de MDL 1,350. De asemenea, instanța judecătorească a acordat reclamantului salariul pentru întreaga perioadă a absenței sale forțate de la lucru după 8 februarie 2002, în mărime de MDL 3,360 (EUR 195). Potrivit reclamantului, ministrul nu a plătit niciodată amenzile aplicate de către instanța judecătorească.

18. La 12 septembrie 2002, reclamantul a fost restabilit în funcția sa și, la 18 septembrie 2002, el a primit MDL 9,925, ceea ce reprezenta restanțele la salariul său. La 1 octombrie 2002, reclamantului i-au fost rambursate cheltuielile de asistență juridică angajate în cadrul procesului judiciar, iar la 31 octombrie 2002, el a primit ultima sumă datorată lui.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

19. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea *Prodan v. Moldova*, (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)).

Suplimentar, articolul 208 al Codului de procedură civilă, în vigoare în perioada relevantă, prevedea următoarele:

„Urmează să fie executată imediat hotărârea prin care pîrîtul a fost obligat:

... (2) a plăti unui muncitor ... salariul, dar nu mai mult decît o lună;

... (4) a reintegra în serviciu pe un lucrător concediat sau transferat ilegal.”

ÎN DREPT

20. Reclamantul s-a plâns că drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 și articolul 13 ale Convenției și de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție au fost încălcate ca urmare a executării întârziate a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa.

Articolul 6 § 1 al Convenției, în partea sa relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil ... într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil”

Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

Articolul 13 al Convenției prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

I. ADMISIBILITATEA

Obiecția preliminară a Guvernului

21. Guvernul a pretins că, deoarece suma a fost plătită în întregime, reclamantul nu mai poate pretinde că este victimă a încălcării drepturilor sale garantate de Convenție.

22. Curtea notează că ea a respins deja o obiecție similară formulată de Guvernul pârât (*Prodan v. Moldova*, citată mai sus, § 47). Mai mult, deși instanțele judecătorești au dispus ca salariul reclamantului să fie plătit pentru două perioade ulterioare în care hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea sa nu a fost executată (a se vedea paragrafele 14 și 17 de mai sus), nicio compensație nu i-a fost plătită acestuia pentru imposibilitatea lui de a se folosi de acești bani și pentru prejudicial moral cauzat.

23. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că reclamantul nu și-a pierdut statutul de victimă a încălcării drepturilor garantate de Convenție. Curtea consideră că pretențiile formulate de reclamant în temeiul articolelor 6 § 1 și 13 ale Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

24. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești executorii pronunțată în favoarea sa, au fost încălcate drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. El s-a bazat pe articolul 208 al Codului de procedură civilă, în vigoare în perioada relevantă (a se vedea paragraful 19 de mai sus), conform căruia hotărârile judecătorești prin care s-a dispus reintegrarea în serviciu a unui angajat urmau a fi executate imediat.

25. Guvernul nu a fost de acord. El a susținut că întârzierea în executarea hotărârii nu a fost excesivă, având în vedere că hotărârea irevocabilă a fost adoptată la 23 mai 2002, că ea a fost executată în septembrie-octombrie 2002 și că au fost întreprinse mai multe măsuri în vederea asigurării executării hotărârii.

26. Curtea a constatat în mod repetat că procedurile privind reintegrarea în serviciu sunt de o „importanță crucială” pentru reclamânți și că, de fapt, ele trebuie examinate cu „promptitudine” (a se vedea *Guzicka v. Poland*, nr. 55383/00, § 30, 13 iulie 2004); această cerință este consolidată suplimentar în țările în care însuși dreptul intern prevede că toate cauzele de acest gen trebuie soluționate cu o promptitudine deosebită (a se vedea *Borgese v. Italy*, hotărâre din 26 februarie 1992, Seria A nr. 228-B, § 18). Aceasta este mai cu seamă relevant când o hotărâre judecătorească a fost deja adoptată și autoritățile trebuie doar să o execute. Curtea notează că dificultățile specifice la care persoana este supusă când ea este privată în mod ilegal de salariu, chiar pentru o perioadă scurtă de timp, au fost luate în considerație de către legislatorul național în articolul 208 al Codului de procedură civilă (a se vedea paragraful 19 de mai sus), care făcea ca hotărârile judecătorești privind reintegrarea în serviciu și plata unei părți a salariului să devină executorii imediat.

27. Prin urmare, data relevantă pentru stabilirea perioadei de executare este data la care prima instanță a adoptat hotărârea sa (adică, în această cauză, 21 decembrie 2001), și nu data la care această hotărâre a devenit definitivă (a se vedea *Polonets v. Ukraine*, nr. 39496/02, 20 septembrie 2005). Instanța judecătorească națională a confirmat acest fapt când a amendat ministrul pentru neexecutarea de către acesta a hotărârii judecătorești, deși cererea de apel era pendinte și hotărârea încă nu devenise definitivă (a se vedea paragrafele 14 și 17 de mai sus).

28. În această cauză, Curtea nu poate să accepte poziția Guvernului precum că hotărârea a fost executată într-un termen rezonabil. Deși perioada de nouă luni pentru executarea unei hotărâri judecătorești nu pare nerezonabilă în sine, în circumstanțele acestei cauze ea a fost nejustificată. Decizia instanței a vizat reintegrarea reclamantului în serviciu și plata salariului său care, în absența unui indiciu că aceasta avea sursele de venit

alternative, creează prezumția că salariul a fost sursa lui principală de venit. Mai mult, se pare că nu au existat factori obiectivi care ar fi prevenit executarea imediată a hotărârii. Executarea nu necesita resurse importante, deoarece aceasta implica doar reintegrarea reclamantului în serviciu și plata salariul doar pentru o lună. Aceasta nu necesita nici utilizarea măsurilor de constrângere, cum ar fi fost în cazul în care decizia s-ar fi referit la o companie privată (a se vedea, *a contrario*, *Fociac v. Romania*, nr. 2577/02, 3 februarie 2005), deoarece obligația de executare îi revenea unui ministru.

29. Curtea a constatat violări ale articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în numeroase cauze privind executarea întârziată a hotărârilor judecătorești executorii (a se vedea, printre altele, *Prodan v. Moldova*, citată mai sus, și *Lupacescu and Others v. Moldova*, nr. 3417/02, 5994/02, 28365/02, 5742/03, 8693/03, 31976/03, 13681/03, și 32759/03, 21 martie 2006).

30. Prin urmare, Curtea constată, din motivele expuse în acele cauze, că neexecutarea hotărârii judecătorești din 21 decembrie 2001 într-un termen rezonabil a constituit o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 13 AL CONVENȚIEI COMBINAT CU ARTICOLUL 6 § 1 AL CONVENȚIEI

31. În continuare, reclamantul a pretins că el nu a avut un recurs efectiv în ceea ce privește pretenția sa formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției.

32. Guvernul a susținut că reclamantul dispunea de căi de recurs interne în privința pretenției sale formulate în temeiul articolului 13, cum ar fi posibilitatea de a solicita inițierea procedurii administrative sau penale împotriva persoanei responsabile de neexecutare.

33. Curtea notează că pretențiile reclamantului precum că prin refuzul de a executa hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea sa au fost încălcate drepturile sale garantate de articolul 6, sunt fără îndoială serioase și legitime (a se vedea paragraful 30 de mai sus). Prin urmare, reclamantul avea dreptul la un recurs efectiv, în sensul articolului 13. În consecință, Curtea va examina dacă un astfel de recurs a fost accesibil reclamantului.

34. Curtea notează că hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea reclamantului nu a fost executată timp de nouă luni. Debitor în această cauză a fost o autoritate de stat. Mai mult, la cererea executorului judecătoresc, instanța judecătorească a amendat ministrul pentru neexecutarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului. Curtea conchide că recursurile la care s-a referit Guvernul nu erau efective, deoarece, în absența unor prevederi bugetare menite să asigure executarea, executorul nu poate fi tras la răspundere pentru neexecutarea hotărârii.

35. Prin urmare, se pare că reclamantul nu a dispus de vreun recurs pentru a preveni continuarea încălcării drepturilor sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției sau pentru a obține compensații. În consecință, a avut loc o violare a articolului 13 combinat cu acel articol (*Romashov v. Ukraine*, nr. 67534/01, § 47, 27 iulie 2004; și *Voytenko v. Ukraine*, nr. 18966/02, § 43, 29 iunie 2004).

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

36. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

37. Reclamantul a pretins EUR 5,000 cu titlu de prejudiciu moral suferit ca urmare a întârzierii în executarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa.

38. Guvernul a considerat această sumă excesivă în lumina jurisprudenței Curții.

39. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca rezultat al neexecutării într-un termen rezonabil a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa, în special, având în vedere natura sumei acordate și faptul că el a trebuit să trăiască fără salariu timp de câteva luni. Suma pretinsă este, totuși, excesivă. Hotărând în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 500 cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

40. Reclamantul nu a formulat vreo pretenție cu acest titlu.

C. Dobânda de întârziere

41. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției ca urmare a neexecutării hotărârii din 21 decembrie 2001 într-un termen rezonabil;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ca urmare a aceleiași neexecutări a hotărârii din 21 decembrie 2001 într-un termen rezonabil;
4. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției în ceea ce privește lipsa unui recurs efectiv în privința pretenției reclamantului cu privire la neexecutarea hotărârii din 21 decembrie 2001;
5. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 500 (cinci sute euro) cu titlu de prejudiciu moral, plus orice taxă care poate fi percepută, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
6. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 6 septembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte